

ORO OCH MEDIEFÖRTROENDE I SVININFLUENSANS TID

MARINA GHERSETTI OCH TOMAS A. ODÉN

I slutet av april 2009 kallar FN:s världshälsoorganisation WHO till ett krismöte med anledning av ett influensavirus som misstänks ha skördat drygt 60 människoliv i Mexiko. Viruset är sedan tidigare känt för att smitta mellan grisar men en modifierad form, som kom att kallas svininfluensan, har nu överförs till människor. Den 29 april rapporterar Dagens Nyheter att influensan spridit sig till tolv länder, däribland flera europeiska.¹ Dagen innan, den 28 april, har WHO höjt riskbedömningen för en världsomspännande epidemi från tre till fyra på en sexgradig skala.

I början av maj når svininfluensan Sverige. En kvinna som nyss kommit hem från USA bär på smittan. Runt den 15 maj bekräftas enstaka nya svenska fall och samtidigt rapporteras det att personer också insjuknat i Norge och Danmark. Regeringen beslutar att klassa influensan som allmänfarlig, det vill säga att läkare är skyldiga att anmäla nya fall till Socialstyrelsen. I slutet av månaden uppger Smittskyddsinstitutet att minst tio personer insjuknat. Därefter fördubblas siffran två veckor i följd. Mid-sommarveckan har 74 personer diagnostiserats med svininfluensa. Fortfarande har dock inga svenskar dött i sjukdomen. Under sommaren sprider sig influensan över världen och WHO höjer den 11 juni riskbedömningen till nivå sex vilket innebär att influensan betraktas som en pandemi. Den 13 juli meddelas det att pandemin inte längre går att hejda.²

Tillståndet för en influensasjuk ung man i Norrköping blir i slutet av juli så allvarligt att han transporteras till Karolinska sjukhuset i Stockholm för vård med konstgjord lungga, så kallad ECMO-behandling. Den 31 augusti och 1 september rapporterar svenska medier att en 37-årig man som avlidit i Uppsala fem dagar tidigare varit smittad i svininfluensa. Sverige har därmed fått sitt första officiella dödsfall. Bara två dagar senare inträffar ett till, en 55-årig man dör i Västerås.

Under hösten tilltar smittspridningen och antalet dödsfall stiger. Sammanlagt dör 29 svenskar i influensan, 21 män och åtta kvinnor under vintern 2009-2010, av vilka 25 stycken tillhör någon riskgrupp.³ I några fall fastställs dödsorsaken med viss fördröjning. Fram till årsskiftet rapporterar landstingen att totalt 10 955 fall har verifierats med laboratorieprov och 1 286 personer vårdats på sjukhus. Vid årsskiftet beräknar Smittskyddsinstitutet att upptill 620 000 personer i Sverige kan ha insjuknat i influensan.⁴

Den europeiska läkemedelsmyndigheten Emea ger mot slutet av september 2009 klartecken för att vaccinet Pandremix används i Sverige, och vaccinationerna beräknas dra igång i mitten av oktober. Ett par veckor senare meddelar Socialstyrelsen att

ca en miljon svenskar, i första hand riskgrupper och sjukvårdspersonal, har vaccinerat sig.⁵ Vid årsskiftet är motsvarande siffror 5,5 till 6 miljoner.⁶ Sammantaget beräknas 60 procent av alla svenskar ha fått en första dos av vaccinet. I internationell jämförelse har Sverige haft en framgångsrik vaccinationskampanj. Antalet dödsfall per miljoner invånare är 2,9, vilket är mindre än hälften så många som i de nordiska grannländerna.⁷

När denna artikel skrivs, i början på maj 2010, står svininfluensan inte längre på mediernas dagordning och vaccinationskampanjen är sedan flera veckor avslutad även om alla landsting fortfarande erbjuder vaccin till den som vill ha. Men influensasmittan beskrivs inte längre som en risk och inga nya dödsfall har inträffat sedan början på januari 2010.

Det drabbar inte mig

Hur oroliga var då egentligen svenskarna hösten 2009? Vad tyckte de om den information medierna gav av smittan och dess risker, och hur mycket litade de på information de fick? Som en del i en större studie ställdes dessa frågor i den nationella SOM-undersökningen 2009 om de svenska mediernas rapportering om svininfluensan.

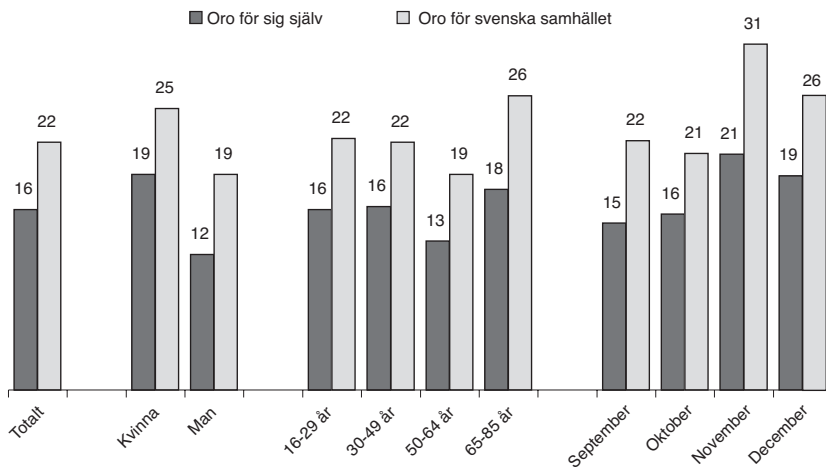
Till att börja med kan det konstateras att influensaepidemin och vaccinationskampanjen fick en intensiv bevakning i svenska medier under hösten 2009. Flest nyheter om svininfluensan publicerades under oktober och november då antalet dödsfall var störst och vaccineringen hade tagit fart. I hälften (51 procent) av de stora nyhetsmediernas inslag och artiklar fanns det då tydliga alarmerande inslag (Gheretti och Odén 2010).⁸ Nyheterna framställde influensan som ett hot och varnade för dess konsekvenser. Dessa handlade dels om hur smittsam den var och risken för allvarligt insjuknande och i värsta fall död, dels om hur många som kunde drabbas och att viktiga samhällssektorer, som kollektivtrafik, vård och skola, riskerade att förlamas på grund av extremt hög sjukfrånvaro. I flera fall drogs paralleller till Spanska sjukan som skördade tiotusentals liv i slutet av 1910-talet.

Den alarmistiska journalistiken till trots, så är inte svenskarna ett lättskrämt folk. I alla fall var de inte det i samband med svininfluensan. I SOM-undersökningen som genomfördes under hösten 2009 uppgav en överlägsen andel, omkring 80 procent, att de inte var särskilt oroade eller oroade alls. Endast 16 procent kände oro för egen del, och 22 procent oroade sig för influensans konsekvenser för det svenska samhället. För det mesta handlar det om samma personer, den som var orolig för egen del var också orolig för andra effekter som influensan kunde ha. Störst var oron för svininfluensan i november då 21 procent uttryckte oro för sin egen person och 31 procent för influensans samhällsliga konsekvenser. Orostoppen sammanföll med att dödstalen steg och antalet som insjuknade ökade kraftigt.⁹ Något som medierna för övrigt dagligen återkom till i sin rapportering.

Att fler uttryckte oro för samhället än för sig själva är inget ovanligt. Psykologiska studier har visat att människor brukar tro att hot och risker i första hand drabbar

andra, inte dem själva (Weinstein & Klein 1995). Fenomenet, så kallat *optimism bias*, påverkas oftast inte av sådana faktorer som kön, ålder, yrke eller utbildning. Det handlar snarare om en allmän och ofta orealistisk övertro på egen osårbarhet och tur, i allt från risk för att fastna i hastighetskontroller till att luras på pengar eller drabbas av cancer (Weinstein 1984, 1987). Generellt påverkar information och utbyte av erfarenheter människor emellan bedömningen av fara och risker mer än bara mediernas rapportering (Jfr. Wilkinson 1999, Tulloch & Lupton 2001). Den sortens risker som människor i första hand har kunskap om genom mediernas rapportering, det vill säga där få faktiskt känner någon som drabbats, upplevs som mindre hotfulla mot den egna personen, även om den kan drabba samhället i stort. Upplevelse av personlig risk påverkas mer av den information vi får när vi utbyter erfarenheter direkt med andra människor (Coleman 1993, Morton & Duck 2001).

Figur 1 Andel som hösten 2009 var oroade för svininfluensan och dess konsekvenser för sig själv och för det svenska samhället i relation till kön och ålder, och över tid (procent)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

I samband med svininfluensan var kvinnorna generellt något mer oroade för smittan än männen och personer över 65 år något mer än övriga åldersgrupper. Minst oroad var medelålders personer. En möjlig förklaring kan vara att de flesta mellan 50 och 64 år fortfarande är vid relativt god hälsa samtidigt som de inte längre har små barn, vilka löpte större risk för att smittas än vuxna. Ytterligare ett skäl kan ha varit att de trodde sig ha fått immunitet från likande epidemier på 1950- och 1960-talen.

Lågutbildade och personer från arbetarklassen uttryckte i högre utsträckning än övriga en oro för svininfluensan. Bland de lågutbildade återfinns en relativt hög andel äldre personer.

Många svenskar fick sin huvudsakliga information om svininfluensan via massmedierna. En intressant fråga är därför om medierna bidrog till att lugna eller skrämna allmänheten.

Tabell 1 Andel som är oroad för svininfluensan och dess konsekvenser för sig själv och för det svenska samhället i relation till hur ofta man tar del av respektive medium 2009 (procent)

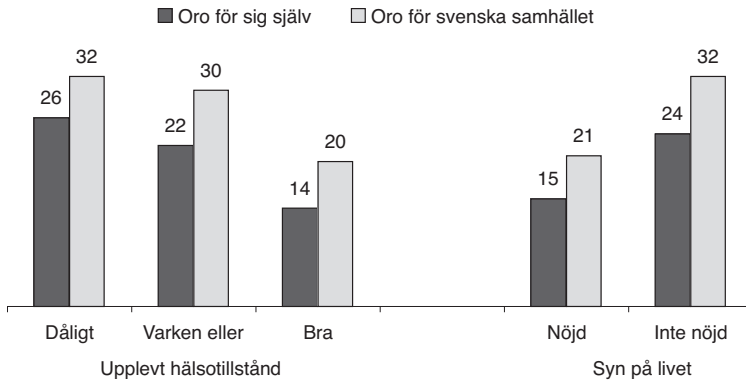
Andel som känner oro för sig själv i förhållande till hur ofta de tar del av nyheter i olika medier:			Andel som känner oro för samhället i förhållande till hur ofta de tar del av nyheter i olika medier:		
Tar del av medier:	Dagligen	Mer sällan/ aldrig	Tar del av medier:	Dagligen	Mer sällan/ aldrig
Ekot i SR	13	16	Ekot i SR	18	23
Morgontidning	16	18	Morgontidning	23	26
Aktuellt/Rapport i SVT	17	15	Aktuellt/Rapport i SVT	24	21
Kvällstidning	21	14	Kvällstidning	25	21
Nyheter i TV4	20	13	Nyheter i TV4	30	17

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

Analysen ger inget entydigt svar. De som uppgav att de läser någon morgontidning och lyssnar till Ekots sändningar i Sveriges Radio varje dag var något mindre oroliga än de som sällan eller aldrig tar del av dessa medier. Det gällde både oro för egen del och för samhället i stort. De som däremot uppgav att de dagligen tar del av tv-nyheter, både i SVT och TV4, samt läser kvällstidningar 6-7 dagar i veckan var mer oroliga än personer som sällan eller aldrig följer nyheterna där. Det ser alltså ut som att morgontidningarna och Ekot bidragit till att lugna människor medan tv-nyheterna och kvällstidningarna gjort dem mer oroliga. Riktigt så enkelt är det sannolikt inte. Också bakomliggande faktorer torde spela in, som till exempel utbildning. Lågutbildade tar i större utsträckning del av tv-nyheter och kvällstidningar, medan morgontidningar och Ekot är medier som har en jämnare spridning oberoende av utbildning.

Däremot sammanfaller sambandet mellan medievanor och oro i samband med svininfluensan väl med distinktionen mellan informations- och underhållningsriktade nyhetsmedier. Flertal innehållsanalyser har visat att morgontidningar och Ekot generellt är mer informativa, sakliga och formella till innehåll och form, medan tv-nyheter och kvällstidningar är mer underhållande, dramatiserande, sensationella och spekulativa (Jfr. Hvitfelt 1985, 1986, Ghersetti 2000, 2007, Andersson Odén, Ghersetti & Wallin 2005).

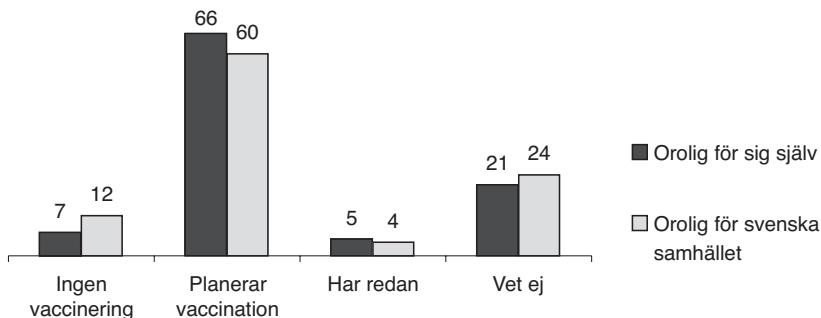
Figur 2 Andel som är oroad för svininfluensan och dess konsekvenser för sig själv och för det svenska samhället efter upplevt hälsotillstånd och syn på livet 2009 (procent).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

Mest oroad av alla var de personer som upplevde sig ha dålig hälsa och inte var nöjda med livet. En fjärdedel (25 procent) av dessa var oroliga för egen del och runt en tredjedel (32 procent) för samhället i stort. Hur oroliga människor var för svininfluensan verkar således ha påverkats mer av den enskilda personens välbefinnande och belåtenhet med livet än av något annat. Det bör dock påpekas att endast 7 procent uppgav att de inte var nöjda med livet och 10 procent att deras hälsotillstånd var dåligt.

Figur 3 Andel oroad för egen del och för svenska samhället som planerade att vaccinera sig 2009 (procent)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

Grad av oro påverkade i vilken utsträckning människor vaccinerade sig eller tänkte vaccinera sig. Och oro för egen del påverkade i någon större utsträckning vaccinationsbenägenheten än oro för samhället. Bland de som kände oro för sin egen person på grund av svininfluensan uppgav 66 procent att de tänkte vaccinera sig och 5 procent att de redan hade gjort det då SOM-enkäten genomfördes i oktober och november 2009. Bland dem som oroade sig för smittans konsekvenser för samhället planerade 60 procent att vaccinera sig och 4 procent hade redan gjort det.

Mestadels bra information

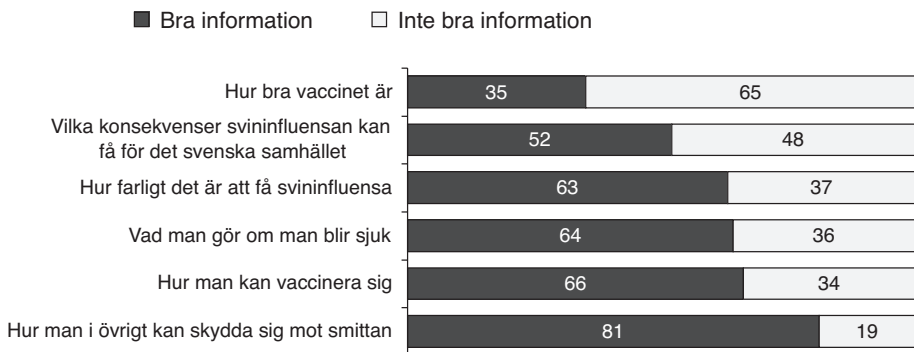
Människors uppfattningar om och attityder till hot och risker bygger på att de har kännedom om att hot eller risk föreligger. För den eller de som inte känner till en risk så är det på sätt och vis riskfritt, det vill säga att de förhåller sig till risken som om den inte fanns (Beck 1992). När hot, kriser eller riskfyllda händelser inträffar som berör hela eller stora grupper i samhället är det därför viktigt för myndigheter och andra ansvariga aktörer att snabbt nå ut till allmänheten. Idag är internet och myndigheternas hemsidor självklara kanaler för krisinformation. En annan är annonser och kampanjer i massmedier och på offentliga platser. Genom den nya tekniken kan människor också nås med personliga sms eller mejl direkt till mobiltelefonen och den privata datorn. Men mest vanlig är information genom nyhetsmedierna.

De allra flesta bildade sig en uppfattning om svininfluensans allvar och smittans spridning, och gjorde en bedömning om hur riskfylld situationen var, utifrån mediernas rapportering. Tidigare forskning har visat att den enskildes upplevelse av fara och otrygghet i någon mån, direkt eller indirekt, påverkas av mediernas rapportering, även om det är osäkert exakt hur mycket (Jarlbro 2004). Dels handlar det om riskbedömning för egen del, dels om riskbedömning för samhället eller nationen som helhet.

I samband med svininfluensan handlade det på individnivå om att nå fram med information om hur farlig smittan var, hur man kunde skydda sig och vad man skulle göra om man blev sjuk, samt om hur bra vaccinet var och hur man kunde få det. På samhällsnivå handlade det i huvudsak om höjd beredskap inom centrala sektorer som vård, skola och offentliga kommunikationer, och om eventuella samhällsekonomiska konsekvenser.

I det stora hela tyckte en majoritet av svenskarna att den information medierna gav om svininfluensan var bra. När det däremot kom till enskilda frågor varierade bedömningen av rapporteringen. Fyra av fem (81 procent) tyckte att medierna informerade väl om hur man kunde skydda sig mot smittan och två av tre (66 procent) var nöjda med informationen om hur man kunde vaccinera sig. Ungefär lika många tyckte också att de fått veta hur farligt det var att insjukna (63 procent) och hur de skulle göra ifall det hände (64 procent). Men bara var tredje person (35 procent) var nöjd med informationen om hur bra vaccinet var. Och ungefär varannan (52 procent) med informationen om svininfluensans konsekvenser för samhället.

Figur 4 Allmänhetens bedömning av informationen i svenska nyhetsmedier om sex aspekter på svininfluensan 2009 (procent)

Kommentar: Frågan löd "Vad anser du om informationen om svininfluensan i de svenska nyhetsmedierna som du tagit del av vad gäller följande:"

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

I mediernas rapportering under hösten fanns, både på redaktionell plats och i annonser från myndigheterna, återkommande information och vägledning, t ex om hur god handhygien kunde skydda mot smitta och om var och när olika grupper och åldrar kunde vaccinera sig. Vilka konsekvenserna av svininfluensan kunde bli för samhället i stort, om exempelvis kollektivtrafiken eller vårdsektorn kunde drabbas och i så fall när, fanns det däremot få exakta uppgifter om. Det samma gällde för vaccinets effektivitet, då det var så nytt att det inte ens fanns på marknaden då smittan bröt ut. Vaccineringen kom i själva verket inte igång förrän i oktober, flera månader efter WHO's smittlarm, och då samtidigt i hela Europa. Man kan därför säga att allmänhetens värdering av mediernas rapportering avspeglar exaktheten i den information som gavs. Där informationen var övervägande klar och entydig var människorna mer nöjda än där den var vag och mera spekulativ.

I huvudsak var kvinnor mer nöjda med mediernas rapportering än män, men skillnaden ligger som mest på tio procentenheter. Likaså var äldre genomgående mer nöjda än yngre, och här är skillnaderna klart tydligare. Missnöjet med mediernas rapportering om svininfluensan sjönk med stigande ålder. Personer över 65 år var således avsevärt mer nöjda med den information medierna gav än de som var 30 år eller yngre. Detta sammanfaller i sin tur med att lågutbildade var mer nöjda än högutbildade, då de med endast grundskola till nästan tre fjärdedelar (72 procent) består av personer som är 60 år eller äldre.

Genomgående var också de som ofta tar del av nyheter mer nöjda med den information om svininfluensan som medierna gav än de som sällan eller aldrig läser

morgon- och kvällstidningar, lyssnar till Ekot eller ser nyheter i SVT och TV4. Också här spelar åldersfaktorn in, äldre människor tar del av medieinnehåll i betydligt större utsträckning än yngre (Färdigh & Sternvik 2008). Störst är skillnaden mellan personer under 30 år och de över 65 år när det gäller daglig konsumtion av nyheter i SVT, Ekot i Sveriges Radio och morgontidningar. Andelen äldre är här minst dubbelt så stor och upp till flera gånger större än andelen yngre. Minst, men dock fortfarande tydlig, är skillnaden i konsumtion av nyheter i TV4 och kvällstidningar.¹⁰

Hur ofta människor tog del av medieinnehåll, och på så sätt också kände till vad medierna faktiskt rapporterade om, påverkade således deras bedömning av kvaliteten i den information om svininfluensan som medierna gav. Ju högre konsumtion, och kännedom om mediernas innehåll, dess mindre kritisk hållning. Konsumtionen sammanhänger direkt med ålder – äldre konsumerar medier i större utsträckning än yngre, vilket gäller för såväl press, radio som tv, och även indirekt med utbildning – äldre har i högre utsträckning lägre utbildning.

Lågt förtroende för medierna

I vilken utsträckning mediernas rapportering i olika frågor påverkar allmänhetens kunskaper och värderingar hänger inte bara samman med vilka nyhetsmedier som människor tar del av, utan också av vilket förtroende de har för dem. Tidigare forskning har visat att allmänheten anger tillförlitlighet som ett mycket viktigt värde hos nyhetsmedier (Weibull 2009). Vad det i sin tur innebär att ha förtroende för medier är en komplicerad fråga. Olika typer av medier, också nyhetsmedier, har olika typer av innehåll och journalistik, och måste därför också bedömas på olika sätt. Men på en grundläggande nivå handlar det om att lita på att det som står i tidningen eller sägs i radio och tv är sant (Elliott 1997). Vilket förtroende hade då svenskarna för det sätt som svenska massmedier hanterade svininfluensan?

Tabell 2 *Förtroende för olika mediers hantering av svininfluensan 2009 (procent)*

	Mycket stort	Ganska stort	Varken eller	Ganska litet	Mycket litet	Summa	Balansmått	Antal svar
Radio och tv	3	26	47	17	8	101	+ 4	1359
Morgonpress	2	23	50	15	10	101	+/- 0	1247
Kvällspress	1	9	37	24	30	101	- 44	1134

Kommentar: Frågan löd: "Vilket förtroende har du för följande institutioners hantering av svininfluensan?" Radio och tv ingick i samma svarsalternativ.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

Något fler än en fjärdedel hade stort förtroende för hur morgonpressen samt radio och tv hanterade svininfluensan (25 procent respektive 29 procent), och ungefär lika många (25 procent) hade litet förtroende för dem. Omkring hälften (50 procent respektive 47 procent) hade varken stort eller litet förtroende. För kvällspressen var bilden annorlunda. Endast 10 procent hade förtroende för mediernas rapportering om influensan, 24 procent hade ganska litet och 30 procent mycket litet förtroende.

Tabell 3 Allmänhetens förtroende för mediernas hantering av svininfluensan och i allmänhet (balansmätt)

	Svininfluensan, SOM 2009	I allmänhet, SOM 2008
Radio och tv	+ 4	+ 50
Morgonpress	± 0	+ 57
Kvällspress	- 44	- 20

Kommentar: Balansmättet visar skillnad i procentenheter mellan andel med stort förtroende och andel med litet förtroende. Måttet kan gå mellan +100, då alla har stort förtroende, och -100, då alla har litet förtroende. Siffrorna för 2008 är beräknade utifrån sekundärdata.

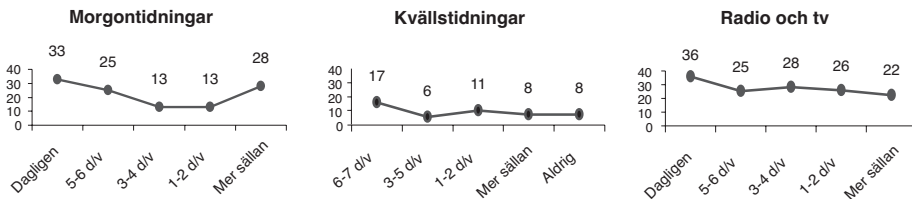
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008 och 2009.

I 2008 års SOM-undersökning studerades svenskarnas allmänna förtroende för massmedier (Weibull 2009). Som framgår av tabell 3, är människors förtroende för olika medier generellt betydligt högre än vad det var i samband med svininfluensan. Framför allt rasade förtroendet för de medier som allmänheten i vanliga fall värderar högt, det vill säga radio, tv och morgontidningar. Och det redan i vanliga fall låga förtroendet för kvällspressen sjönk i samband med svininfluensan nära nog till bottenivå. Det verkar ha funnits en stor skepsis bland allmänheten för nyhetsmediernas rapportering om smittan och dess konsekvenser. En tänkbar förklaring är, som redan visats, att människor tenderar att skjuta larm om hot och risker som kan drabba dem själva ifrån sig. Om man inte tror att man ska drabbas, så tror man heller inte på mediernas rapportering om hur allvarligt eller farligt hotet är. En annan förklaring kan naturligtvis också vara att rapporteringen faktiskt varit motsägelsefull, sensationsinriktad och spekulativ, om än olika mycket i olika medier.

Liksom tidigare studier visat, så finns det också i rapporteringen av svininfluensan ett samband mellan hur ofta man tar del av ett medium och det förtroende man har för det. De som ofta tog del av nyheterna i radio och tv hade ett större förtroende för hur dessa bevakade smittan än de som sällan lyssnade och tittade. Mönstret var det samma för kvällstidningsläsarna. För morgontidningarna däremot, var förtroendet för rapporteringen nästan lika högt hos dem som sällan läser (28 procent) som hos dem som gör det dagligen (33 procent). Den mest rimliga förklaringen är att det

huvudsakligen är unga människor som inte läser morgontidningar, men inte för att de misstror tidningarna utan för att de inte har råd att prenumerera.

Figur 5 Andel med åtminstone ganska stort förtroende för respektive medietyps hantering av svininfluensan utifrån frekvens av läsande, lyssnande och tittande 2009 (procent)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009.

Otydlig information ökar oro och tvivel

Flera månader efter att influensapandemin har dragit förbi, åtminstone i en första våg, och samtidigt som några medier återigen ifrågasätter varför Sverige köpte in 18 miljoner vaccinationsdoser till en kostnad av 900 miljoner kronor, kan vi konstatera att det stora flertalet, fyra av fem svenskar, aldrig var särskilt oroliga för smittan. Ändå har runt 60 procent vaccinerat sig. Om det var mediernas rapportering som förmådde människor att ta vaccinet, eller andra faktorer, återstår för andra och kommande studier att visa.

Denna studie kommer till den något motsägelsefulla slutsatsen att merparten av svenskarna var relativt nöjda med den information som medierna gav samtidigt som förtroendet för dem var mycket lågt. Mest nöjda var de med informationen om hur man kunde skydda sig mot smittan, minst nöjda med hur bra vaccinet var och vilka konsekvenser smittan kunde få för det svenska samhället. Men ingen hade egentligen svaret på dessa två frågor, vare sig medierna eller de ansvariga myndigheterna. Osäkerhetsfaktorerna kring svininfluensan var många och nyheterna blev ofrånkomligen vaga, spekulativa och ibland direkt missvisande. Vilket inte är ovanligt när entydiga källuppgifter saknas samtidigt som nyhetsvärdet är stort.

Bristen på entydiga uppgifter i kombination med en, åtminstone i vissa medier, stundtals dramatiserad och spekulativ journalistik kan vara en förklaring till det ovanligt låga förtroendet för medieras rapportering om svininfluensan. Det kan också vara en förklaring till varför de människor som dagligen tog del av kvällstidningar och tv-nyheter, vilka även i vanliga fall ofta hårdvinklar och överdramatiserar sitt innehåll, i större grad kände oro för svininfluensan än övriga. Dock är det sannolikt inte den enda förklaringen.

Noter

- ¹ Dagens Nyheter 2009-04-29.
- ² TT 2009-07-13.
- ³ www.smittskyddsinstitutet.se 2010-03-09.
- ⁴ www.smittskyddsinstitutet.se 2010-01-04.
- ⁵ TT 2009-10-27.
- ⁶ Aftonbladet 2010-01-15, Dagens Nyheter 2010-01-22.
- ⁷ Högst andel i Europa har Lettland med 13,8 dödsfall per miljoner invånare, lägst har Belgien med 1,8. (Situation update in the European Region: overview of influenza surveillance data week 40/2009 to week 07/2010. www.WHO.int 2010-04-14.)
- ⁸ Sammanlagt publicerade de tre största morgontidningarna och två största kvällstidningarna 1 515 artiklar, Rapport och Nyheterna i TV4 sände tillsammans 313 nyhetsinslag i sina huvudsändningar och Kvart-i-fem-ekot 150 inslag. Se Ghersetti & Odén 2010 (kommande).
- ⁹ 84 procent av enkätsvaren kom in under september och oktober månad, 8 procent i november och 4 procent i december. Resterande svar kom in efter årsskiftet.
- ¹⁰ Balansmåtten för den andel som ofta tar del av olika medier för åldergruppen 65-85 år och 16-29 år är för nyheter i SVT +77, för morgontidningar +42, för Ekots nyheter + 39, för nyheter i TV4 +30 och för kvällstidningar +12. Balansmättet visar skillnaden i procentenheter mellan andel äldre och andel yngre som ofta tar del av respektive medium. I samtliga fall är andelen äldre högre än andelen yngre.

Referenser

- Andersson Odén, Tomas, Ghersetti, Marina & Wallin, Ulf (2005): *Tsunamins genomslag*. Stockholm: KBM:s temaserie, 2005:13.
- Beck, Ulrich (1992): *Risk Society. Towards a New Modernity*. London: Sage.
- Coleman, Cynthia-Lou (1993): "The Influence of Mass Media and Interpersonal Communication on Societal and Personal Risk Judgments". I *Communication Research*, 1993; 20; 611-628.
- Elliot, Maria (1997): *Förtroendet för medierna*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Färdigh, Mathias A. & Sternvik, Josefine (2008): Svenska folkets nyhetsvanor. I Holmberg, Sören & Weibull, Lennart (red): *Skilda världar. Trettioåtta kapitel om politik, medier och samhälle*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Hvitfelt, Håkan (1985): *På första sidan*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.

- Hvitfelt, Håkan (1986): *Difteri i pressen*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Gheretti, Marina (2000): *Sensationella berättelser*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Gheretti, Marina (2007): *Mördare och poliser*. Stockholm: KBM:s temaserie 2007:1.
- Gheretti, Marina & Odén, Tomas A. (2010): Planerad publicering augusti 2010.
- Jarlbro, Gunilla (2004): *Krisjournalistik eller journalistik i kris?* Stockholm: KBM:s temaserie, 2004:1.
- Morton, Thomas A. & Duck, Julie M. (2001): "Communication and Health Beliefs. Mass and Interpersonal Influences on Perceptions of Risk to Self and Others". I *Communication Research*, Vol. 28, No. 5: 602-626.
- Tulloch, John & Lupton, Deborah (2001): Risk, the Mass Media and Personal Biography. Revisiting Beck's "Knowledge, Media and Information Society". I *Cultural studies*, Vol. 4(1):5-27.
- Weibull, Lennart (2009): Medieförtroendets villkor. I Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red): *Svensk höst. Trettiofyra kapitel om svensk politik, medier och samhälle*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Weinstein, Neil D. (1984): "Why It Won't happen to Me: Perceptions of Risk Factors and Susceptibility". I *Health Psychology*, 1984, 3 (5), 431-457.
- Weinstein, Neil D. (1987): "Unrealistic Optimism About Susceptibility to Health Problems: Conclusions from a Community-Wide Sample". I *Journal of Behavioural Medicine*, 1987, Vol. 10, No. 5, 481-500.
- Weinstein, Neil D. & Klein, William M. (1995): "Resistance of Personal Risk Perceptions to Debasing Interventions". I *Health Psychology*, 1995, Vol. 14, No. 2, 132-140.
- Wilkinson, Ian (1999): News Media Discourse and State of Public Opinion on Risk. I *Risk management: An International Journal*, PP: 21-31.